

IRDO

MOZAIK

Prve slovenske družbeno odgovorne novice, št. 6/VII

Junij 2014

HORUS 2014

Objavljen razpis

Slovenska nagrada za družbeno
odgovornost HORUS 2014

str. 4

Intervju

Timi Ećimović

Trajnostna sonaravna prihodnost,
2. del

str. 7

Zavod Jazon

Družbeno odgovorno
poslovanje

Delovanje po načelih eTRI

str. 11

Poletno branje

Hrana za dušo in telo

Pogovor z Marjo Božič

str. 17

IRDO

MOZAIK

IRDO - Inštitut za razvoj družbene odgovornosti je bil ustanovljen leta 2004 z namenom raziskovati in pospeševati razvoj družbene odgovornosti v Sloveniji in v svetu.

Prizadeva si povezati vse ključne akterje na področju razvoja družbene odgovornosti (podjetja, vlada, civilna družba...) ter izvajati skupne aktivnosti in kampanje za osveščeno širše družbo o potrebnosti in pomenu družbene odgovornosti v Sloveniji.

S svojim delovanjem inštitut IRDO prispeva k prenosu in prilagajanju tujega znanja ter konceptov slovenskim razmeram in potrebam, hkrati pa omogoča izmenjavo slovenskega znanja in izkušenj s tujimi strokovnjaki, podjetji in organizacijami.

Povabite v naše članstvo tudi druge, ki bi želeli biti seznanjeni z informacijami o družbeni odgovornosti in prispevati k razvoju le-te.

Izdajatelj:

IRDO
Inštitut za razvoj družbene odgovornosti
Preradovičeva ulica 26
2000 Maribor, Slovenija
info@irdo.si // www.irdo.si

Telefon: + 386 (0)31 344 883

Faks: + 386 (0)2 429 7104

Spletna mesta: www.irdo.si,
www.horus.si, www.mladinski-delavec.si,
www.chance4change.eu

Uredništvo

Glavna urednica: Sabina Kojc

Odgovorna urednika: Anita Hrast,
ddr. Matjaž Mulej

Sodelavci: Primož Ademovič
novice@irdo.si

Naklada: elektronska oblika novic, poslano na najmanj 200 naslovov

Foto: IRDO in drugi avtorji

V kontekstu družbene odgovornosti (zmanjšanje stroškov, onesnaževanja okolja) so novice v elektronski obliki. Za vsebino prispevkov odgovarjajo avtorji. Mnenja avtorjev niso tudi nujno mnenja uredništva. Besedila niso lektorirana in so v slovenskem in angleškem jeziku.

Vse pravice pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim dovoljenjem uredništva.

Namenjeno članom inštituta IRDO.

Vsebine

4

HORUS 2014

6

AKTUALNO

7

Timi Ećimović - Znanost, trajnostni razvoj in sonaravnost

11

Zavod Jazon: družbeno odgovorno poslovanje

13

DO v SLOVENIJI

14

DO v EU in PO SVETU

15

DOGODKI, KONFERENCE

16

RAZPISI

17

POLETNO BRANJE: Hrana za

Slovenska nagrada HORUS 2014 str. 4

6. leto zapored objavljeno razpis za Slovensko nagrado za družbeno odgovornost HORUS 2014.

Timi Ećimović – trajnostni razvoj str. 7

2. del pogovora z dr. Timijem Ećimovićem o znanosti, trajnostnem razvoju in trajnostni sonaravni prihodnosti Slovencev

Zavod Jazon: družbeno odgovorni str. 11

Predstavitev družbeno odgovornega Zavoda Jazon, ki deluje po načelih eTRI, zaposluje invalide in posluje po načelih socialnega podjetništva.

Marja Božič: Hrana za dušo in telo str. 17

Prehramenske izkušnje ge. Marje Božič in odlični recepti za poletne dni.

Spoštovane članice in člani!

Poletje je čas oddiha, dopustov, sprostitve, počitka, premora... Čas, ko se ustavimo, prisluhnemo sebi, si nabereemo novih moči in zagona ter dragocene trenutke preživimo s svojimi najdražjimi.

Poletje je tudi primerno za pregled dosedanjih dogodkov in morebitne spremembe, ki bi jih želeli vnesti v svoje življenje, poslovanje podjetja in na druga področja.

Inštitut IRDO in Slovensko društvo za odnose z javnostmi PRSS že šesto leto zapored objavljata razpis za slovensko nagrado za družbeno odgovornost HORUS 2014, ki je namenjena podjetjem, zavodom, novinarjem, posameznikom, Slovincem v zamejstvu in po svetu, letos pa se lahko prvič nanj prijavijo tudi socialna podjetja.

O pomembnosti trajnostnega razvoja in sonaravni prihodnosti Slovencev in Slovencev je v drugem delu pogovora spregovoril dr. Timi Ećimović, kako vrednote družbene odgovornosti v poslovanje vnašajo tudi nekatera slovenska podjetja, pa smo predstavili v pogovoru s predstavnicami Zavoda Jazon.

V poletnih dneh na svojem ali bližnjem lokalnem vrtu najdemo zelenjavo in sadje, ki naj ne le v poletnem času, ampak skozi celo leto, predstavlja pretežen del našega jedilnika, kot pravi ga. Marja Božič, pogovor z njo lahko preberete na koncu revije Mozaik.

15. julija bo IRDO star 10 let, naša revija pa se odpravlja na zaslužen dopust, tako da se ponovno bomo v septembru.

Prijetne poletne dni vam želimo,

Uredništvo IRDO Mozaika

Potegujte se za Slovensko nagrado za družbeno odgovornost HORUS 2014

Z razpisom HORUS, ki je odprt do 15. oktobra 2014, želijo partnerji poiskati in nagraditi celovite pristope k družbeni odgovornosti pravnih oseb in posameznikov. Letos lahko za nagrado kandidirajo tudi socialna podjetja.

IRDO – Inštitut za razvoj družbene odgovornosti in PRSS – Slovensko društvo za odnose z javnostmi sta 1. julija 2014 pod častnim pokroviteljstvom predsednika RS, Boruta Pahorja, in v partnerskem sodelovanju s številnimi strokovno interesnimi organizacijami, že šestič zapored objavila razpis za Slovensko nagrado za družbeno odgovornost – HORUS 2014. Z razpisom HORUS želijo partnerji poiskati in nagraditi celovite pristope pravnih oseb in posameznikov k družbeni odgovornosti. Vprašalnik je letos prilagojen smernicam standarda družbene odgovornosti ISO 26000, hkrati pa si bo lahko podjetje ali zavod z izpolnitvijo vprašalnika pomagalo analizirati obstoječo in oblikovati prihodnjo strategijo družbene odgovornosti.

Za nagrado HORUS 2014 se lahko potegujejo podjetja (majhna, srednje velika, velika in letos prvič tudi socialna) in zavodi. Objavljeni so še trije razpisi za posebna priznanja: posebno priznanje posamezniku oz. organizaciji, ki deluje v kontekstu družbene odgovornosti, posebno priznanje novinarju ter v sodelovanju z Uradom Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu razpis za posebno priznanje Slovincem v zamejstvu in po svetu.

Razpis je odprt do 15. oktobra 2014.

Razpis in prijavnice:
www.horus.si

Nagrada HORUS je namenjena pravnim osebam in posameznikom, ki se zavedajo družbene odgovornosti in jo vključujejo v svoje poslovanje: v odnosu do okolja, do zaposlenih in drugih deležnikov – poslovnih partnerjev, odjemalcev, drugih ljudi in širše družbe – ter pri vodenju, zlasti razvoju izdelkov in storitev. Še posebej pomembno

pa je, da jo pravne osebe vključujejo v strateško vodenje ter v svoje poslovanje, ki naj bo tudi v času krize družbeno odgovorno, saj to preprečuje mnogo težav.

Nagrada HORUS bo letos podeljena šestič, na razpis pa se lahko prijavijo podjetja, socialna podjetja in zavodi, ki izvajajo aktivnosti in projekte družbene odgovornosti, s katerimi nadgrajujejo minimalne, z zakonom določene standarde poštenega in zato uspešnega poslovanja. Kandidate za posebna priznanja lahko predlagajo tako pravne, kot fizične osebe. Ocenjevalno komisijo sestavljajo pomembni slovenski strokovnjaki, ki delujejo na področju družbene odgovornosti in predstavniki partnerskih organizacij.

V okviru nagrade Horus bodo tudi letos podeljena tri posebna priznanja (1) za posameznika oz. organizacijo, ki deluje v kontekstu družbene od-

govornosti, (2) za novinarja/ko in (3) za podjetnika/co s slovenskimi koreninami, ki deluje v zamejstvu oz. po svetu. Na razpis za podjetja in zavode se kandidati prijavijo sami. Kandidate za posebna priznanja lahko predlagajo drugi posamezniki, organizacije, ustanove, podjetja ipd., prav tako velja za posebno priznanje za novinarja, kamor se lahko novinarji prijavijo sami ali pa jih predlagajo druge pravne ali fizične osebe. Prijavnin za kandidate za posebna priznanja ni. Več informacij o razpisih je na voljo na spletni strani www.horus.si.

Priznanja bodo podeljena v kategorijah:

- Majhna podjetja
- Srednje velika podjetja
- Velika podjetja
- Socialna podjetja
- Zavodi
- Slovenci v zamejstvu in po svetu
- Novinarji
- Posameznik ali organizacija, ki deluje v kontekstu DO

Poslanstvo Slovenske nagrade za družbeno odgovornost Horus je spodbujati celovitost v razmišljanju, inovativnost v delovanju in odgovornost pri poslovanju slovenskih podjetij.

»Dosedanji finalisti in nagrajenci Horus poročajo o pozitivnih učinkih njihovega sodelovanja na razpisu za Slovensko nagrado za družbeno odgovornost Horus. Poudarjajo, da so prejeli številne pohvale svojih deležnikov (zaposleni, kupci, dobavitelji, lokalna skupnost, mediji...), kar je vse vplivalo na povečanje njihovega ugleda in s tem poslovne uspešnosti«, je povedala Anita Hrast, direktorica Inštituta IRDO in koordinatorka projekta HORUS.

Zasnovo Slovenske nagrade za družbeno odgovornost Horus sta spomladi 2008 pripravila Sekcija za spodbujanje družbene odgovornosti v okviru Slovenskega društva za odnose z javnostmi in IRDO – Inštitut za razvoj družbene odgovornosti. Prvič je bila podeljena junija 2009, doslej pa so se projektu pridružili številni podporni partnerji, zlasti iz vrst strokovno-interesnih organizacij in medijev.

Lani so nagrado HORUS v kategoriji podjetja prejeli: mikro-majhna podjetja: Saubermacher – Komunala Murska Sobota d.o.o., srednje velika podjetja: Mariborski vodovod, javno podjetje d.d. in velika podjetja: UniCredit Banka Slovenija d.d.. Nagrado HORUS 2013 v kategoriji zavodi je prejel EIC Univerzum Minerva Maribor. Posebno priznanje in nagrado za Podjetnico s slovenskimi koreninami, ki deluje v zamejstvu oz. po svetu je prejela mag. Marina Einspieler – Siegert (Slovenska gospodarska zveza, Avstrija). Posebno priznanje novinarju je bilo podeljeno Editi Cetinski Malnar. Splošno posebno priznanje sta prejela Pedro Opeka in mag. Franc Hočevnar. Več informacij o preostalih nagrajencih in razpisu je dosegljivih na spletnem mestu nagrade Horus.

Slovenska nagrada za družbeno odgovornost HORUS prejela nacionalno priznanje za odličnost v spodbujanju podjetništva

Podjetniška pobuda Horus, ki jo Inštitut IRDO in Slovensko društvo za odnose z javnostmi PRSS letos pripravljata že šesto leto zapored, je na razpisu SPIRIT Slovenija tudi sama prejela posebno priznanje v kategoriji Odgovorno in odprto podjetništvo.

IRDO – Inštitut za razvoj družbene odgovornosti in PRSS - Slovensko društvo za odnose z javnostmi sta 11. junija 2014 v Ljubljani na poslovnem dogodku 'Z znanjem do odličnosti', ki ga organizira SPIRIT Slovenija, prejela *Nacionalno priznanje za odličnost v spodbujanju podjetništva* za podjetniško pobudo *Slovenska nagrada za družbeno odgovornost Horus*. Priznanje je zasl. prof. ddr. Matjažu Muleju, predsedniku Strokovnega sveta, in Aniti Hrast, direktorici inštituta IRDO, podelil Tomaž Klemenc, v.d. direktorja agencije SPIRIT Slovenija. Nacionalno priznanje sta organizaciji prejeli v kategoriji Odgovorno in odprto podjetništvo v okviru razpisa za Evropsko nagrado za spodbujanje podjetništva 2014 in se tako uvrstili v drugi krog tekmovanja, kjer se skupaj z RRA LUR potegujeta za Evropsko nagrado za spodbujanje podjetništva. Ta bo podeljena oktobra 2014 v italijanskem Neaplju.

Evropsko nagrado za spodbujanje podjetništva podeljujejo od leta 2006 za odličnost pri spodbujanju podjetništva in malih podjetij na nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Od prvega natečaja se je prijavilo več kot 2.500 projektov, ki so skupaj podprli ustanovitev več kot 10.000 novih podjetij. Cilji nagrad so prepoznavanje in priznavanje uspešnih dejavnosti ter pobud za spodbujanje podjetništva, predstavitev in delitev primerov najboljših podjetniških politik ter praks, doseganje večje stopnje zavedanja o vlogi podjetnikov v družbi, spodbujanje in navdihovanje morebitnih podjetnikov.

Poleg velike nagrade žirije je letos razpisanih šest tekmovalnih kategorij: spodbujanje podjetniškega duha, naložbe v podjetniška znanja, izboljšanje poslovnega okolja, spodbujanje internacionalizacije poslovanja, podpiranje razvoja okolju prijaznih trgov in učinkovitega gospodarjenja z viri, odgovorno in odprto podjetništvo. Strokovna komisija pri javni agenciji SPIRIT Slovenija, ki je nacionalna kontaktna točka, je med prispelimi vlogami izbrala dva predstavnika, ki se bosta letos potegovala za nagrade in sicer v dveh kategorijah:

- v kategoriji Odgovorno in odprto podjetništvo je zmagala vloga IRDO/PRSS, s pobudo Slovenska nagrada za družbeno odgovornost – HORUS,
- v kategoriji Izboljšanje poslovnega okolja pa vloga RRA LUR s pobudo Regionalni center kreativne ekonomije.

V Sloveniji se je na razpis prijavilo 8 kandidatov, v prvi fazi se je izvedel izbor na nacionalni ravni, nato pa se bosta oba nagrajenca vključila v tekmovanje za Evropske nagrade. Ugledna evropska žirija bo letos izbrala končne zmagovalce, ki bodo razglašeni na slavnostni podelitvi med 1. in 3. oktobrom 2014, v Neaplju v Italiji.

»Slovenska nagrada za družbeno odgovornost HORUS je del slovenske nacionalne strategije osveščanja za več družbene odgovornosti. Inštitut IRDO in PRSS jo skupaj z več kot 20 podpornimi partnerji in pod častnim pokrovitelj-

stvom predsednika države podeljujeta tradicionalno vsako leto, od leta 2009 dalje,« je poudaril zasl. prof. ddr. Matjaž Mulej.

V prihodnje bo nagrada v slovenskem prostoru rasla, dodajali bodo nove podporne partnerje, nove kategorije (leta 2014: socialno podjetništvo). Ta celostni pristop k uveljavljanju družbene odgovornosti v podjetjih želijo avtorji prenesti tudi v druge države EU in tako skupaj zgraditi močno evropsko celostno nagrado na področju družbene odgovornosti.

2 del pogovora s prof. dr. Timijem Ećimovićem

Znanost, trajnostni razvoj in trajnostna sonaravna prihodnost Slovenk in Slovencev

V drugem delu razgovora prof. dr. Timi Ećimović (73) predstavi svojih 50 let raziskovalnega dela na področju osnov narave in trajnostnega sonaravnega razvoja človeštva ter Slovenk in Slovencev.

Filozofija trajnostne sonaravne prihodnosti človeštva predstavlja iskanje znanja in spoznavanja narave in pomena vesolja oziroma življenja. Znanje je največji dosežek sedanje globalne svetovne skupnosti, civilizacije Homo sapiensa ali »človeškega projekta« v biosferi planeta Zemlja.

Delovanje sistema klimatskih sprememb v območju biosfere Zemlje vse močnejše spreminja pogoje življenja. Mislim, da je potrebno doseči dogovor med ljudmi, ki naj bi omogočili trajnostni razvoj in trajnostno sonaravno prihodnost človeštva v pogojih velikih sprememb, tako v globalni človeški skupnosti, kot v življenjskem okolju oziroma biosferi.

Družbena ureditev, naloge in odgovornosti v njej potrebujejo prenovu, ki naj bi omogočila prehod sedanjega človeštva v jutrišnje trajnostno sonaravno človeštvo tretjega tisočletja.

Družbena kriza na številnih področjih

Podajam sodoben znanstveni pristop ugotavljanja in možnega usmerjanja delovanja ter akcije za lajšanje krize družbe in narave. Tudi v letu 2014 ugotavljam, da se globalna človeška skupnost srečuje z družbeno krizo na področjih: energije, pitne vode, prehrane, kreditov, družbenih odnosov in medsebojnega spoštovanja. Za nameček je tu še kriza narave, natančneje, spreminjanje pogojev življenja v biosferi zaradi delovanja sistema klimatskih sprememb.

Spremembe biosfere zaradi delovanja sistema klimatskih sprememb lahko dolgoročno spremenijo geografijo, biologijo in življenjske pogoje od za človeštvo primernih, kot so bile v zadnjih 14.000 letih, do za človeštvo neprimernih pogojev.

Možnosti preživetja svetovne človeške skupnosti se lahko povečajo z uvajanjem družbene tehnologije »trajnostne sonaravne prihodnosti človeštva« kot nadgradnje sedanjega trajnostnega razvoja. To bi omogočilo večjo harmonijo življenja ljudi z naravo, kar je predpogoj preživetja in dolgoročnega sodelovanja ljudi ter narave Zemlje.

S koncem leta 2008 se je pokazala realnost svetovne krize družbe globalne človeške skupnosti. K temu je pripomogla slaba administracija ZDA v razdobju 2000 –

2008. Kriza družbe ZDA in ostalih držav po svetu je dobila globalno razsežnost.

Premalo ljudi se zaveda zapletenosti sedanjega položaja človeške svetovne ali globalne skupnosti glede sedanjih in v prihodnje prisotnih kriznih vsebinah: krizi surovin, energije, pitne vode, hrane, kreditov, družbe, moralnosti, modrosti in spoštovanja med ljudmi se prišteva še kriza življenjskih pogojev v biosferi zaradi delovanja sistema klimatskih sprememb.

Trajnostna sonaravna prihodnost daje optimizem

Mislim, da trajnostna sonaravna prihodnost človeštva v smislu vsebinske družbene ali socialne tehnike kot nadgradnje trajnostnega razvoja daje možnosti in je lahko podlaga za optimizem.

Globalizacijska doba, v kateri se sedaj nahajamo, ima svoje zelo zapletene vsebine, ne glede na to, ali jih ljudje vidimo in poznamo. H kompleksnosti situacije dodaja svoj delež še predvidevanje novih zapletov, ki imajo lahko osnove v obeh delih, v človeškem okolju in biosferi ter sinergističnih učinkih.

Sistem klimatskih sprememb **omogoča, zagotavlja, vzdržuje in ohranja** pogoje za obstoj življenja in ima veliko večji pomen, kot je človeštvo mislilo do sedaj. Za svoj obstoj v biosferi se živa bitja prilagajajo pogojem, ki so posledica delovanja sistema klimatskih sprememb. Izumrtju številnih življenjskih oblik so botrovale spremembe kvalitete življenjskih pogojev, katerim se izumrle življenjske oblike niso mogle prilagoditi.

Razmišljati sistemsko

Sistemsko razmišljanje omogoča boljše spoznavanje zapletenih problemov, kot je to dano pristopom posameznih strokovnih specializiranih ved. Še posebej je to pomembno, kadar ugotavljamo procese v naravi - biosferi. Tako je mogoče opazovati delovanje narave Zemlje kot medsebojno odvisnost, medsebojno delovanje in sodelovanje vse energije, materije, informacij, svetlobe in drugih žarkov, delcev, sil in še nepoznanih vsebin narave. Vse to se dogaja v treh okoljih: kopenskem, vodnem in atmosferskem okolju - treh osnovnih okoljih narave planeta Zemlja.

Se nadaljuje...

Anita Hrast, direktorica Inštituta IRDO in dr. Timi Ećimović na mednarodni konferenci IRDO, marec 2014.

Beseda sistem ima veliko pomenov in vsebin. V tem razgovoru sistem ni mentalna slika dogodka ali procesa raziskave, pa tudi ne običajna metoda dela. Ravno tako ni družbeno-ekonomska, ali katera druga področna predstavitev, temveč je mreža, sestavljena iz pojmov, ki se nekako nahajajo v skupnem procesu. Sinergije, ki izhajajo iz njihovih vsebin, omogočajo nove celostne kvalitete sistema in njegovih novih vsebin. Torej, resnične kvalitete sistema bo lažje ugotoviti in posledično bo težave in dogodke lažje kontrolirati, če sistem vzamemo kar se da celovito in ne po posameznih delih. Temu pristopu rečemo sistemski in izhaja iz systemskega razmišljanja.

Evolucija Zemljine človeške skupnosti

Že več kot 202 tisoč let poteka evolucija Zemljine človeške skupnosti. V začetku so bile manjše skupnosti raztresene v najbolj primernih okoljih, ki so omogočala varnost, pitno vodo in hrano, ter kasneje zatočišče s prostorom za vzdrževanje ognja. Človeštvo je napredovalo od rodovne, nomadske, lovske skupnosti do antike in velikih civilizacij, grško rimskega obdobja, srednjega veka, predindustrijske, industrijske in poindustrijske dobe, informativne družbe in današnje globalne človeške skupnosti oziroma globalnega obdobja.

Narava planeta Zemlja se ohranja in vzdržuje že več kot 4.6 milijard let s številnimi vzponi in padci glede na potrebno kvaliteto življenjskih pogojev narave in ljudi. Še pred antično dobo so ljudje začeli ustvarjati svoj eko sistem. Tako so nastale številne mestne civilizacije, ki

so se razvijale, cvetele in na koncu propadle. Vzemimo primer Babilona.

Babilonci so lepo živeli samo toliko časa, dokler so imeli primerne okoljske pogoje. Kmalu po tem, ko so se okoljski pogoji poslabšali, padla je rodovitnost kmetijskih površin in posledično je prihajalo do pomankanja hrane ter lakote, Babilon postane zgodovina. Ta zgodba se ponavlja in ponavlja, samo z drugimi udeleženci: Velikonočni otoki, stari Grki, Rimljani, pa vse do današnjega časa.

Koncem 20. stoletja se je kvaliteta okolja začela močnejše spreminjati in s prehodom v tretje tisočletje našega časa se stvari slabšajo. Mislim, da je to ista zgodba, samo tokrat z globalno človeško skupnostjo.

Naravni sistem planeta Zemlja uporablja vse svoje systemske kvalitete in kvantitete ter prednosti sodelovanja s sončnim sistemom za potrebe svojega obstoja in zagotavljanja življenjskih pogojev za naravo in človeštvo ter dela v smislu medsebojne odvisnosti, medsebojnega delovanja in sodelovanja celotne energije, materije, informacij, svetlobe in drugih žarkov, delcev in še nepoznanih vsebin narave, ki jih ima na razpolago.

Prilagodimo se naravi

Mislim, da ne smemo pozabiti, da nam ob vsej svoji tehnologiji, znanju in izkušnjah ni dano, da bi spremenjali življenjske pogoje celotnega sistema Zemlje, temveč se jim še vedno moramo, tako kot druga živa bitja, primerno prilagoditi. Zato mislim, da je pomembno, da raziščemo nam še nepoznane dele narave Zemlje in delovanja zemeljskega sistema, ki je v neprestanem delovanju 24 ur na dan in to že več kot 4.6 milijarde let. Šele takrat bomo dosegli možnost pravilnega odnosa človeške skupnosti (vseh nas) do narave planeta Zemlja, kar je eden od predpogojev obstoja vseh nas. Biosfera planeta Zemlja ni naše igrišče in še manj naša lastnina. Ravno obratno, človeška skupnost je samo ena od civilizacij v naravi Zemlje. Poleg tega ima človeška skupnost življenjski prostor na kopenskem okoljskem sistemu, ki je najmanjši od treh – kopno, voda in zrak.

Zadnjih 200 let po industrijski dobi do globalizacijskega časa se sožitje naše civilizacije in narave planeta zemlja ne odvijata v sodelovanju, ampak si močno nasprotujeta. Še posebej, če pomislimo, kaj vse odlagamo v naše okolje.

Zakaj onesnažujemo?

Od začetka 20. stoletja pa do danes smo v naše okolje odložili velike količine radioaktivnih snovi, neznane (več kot 500.000 različnih velikosti kosov) količine odpadov po planetarnih raziskavah in aktivnostih človeštva v zemeljski orbiti, za katere niti ne vemo, kako bi jih uredili oziroma pospravili, nešteto novih sintetičnih

Se nadaljuje...

kemijskih spojin, številne nove genetske strukture tako rastlinskega, kakor tudi živalskega sveta.

Z več kot milijardo eksplozivnih motorjev dan za dnem črpamo strup v lastni zrak, ki nam zagotavlja obstoj (če koncentracija kisika pade pod 8 % bo večina živih bitij sedanjega časa nehala obstajati). Globalno segrevanje, uničevanje ozonskega zaščitnega plašča, da ne omenjamo energetike, plastike, smeti, onesnaženja pitnih vodnih virov itd. so poledica človekove dejavnosti.

S povečanjem števila ljudi, ki je zadnja desetletja eksplozivno, se povečuje količina in vpliv izpustov ter odpadkov globalne človeške skupnosti v biosfero. Mislim, da negativno delovanje odpada celotne civilizacije postaja čedalje bolj obremenilno za biosfero Zemlje.

Poleg tega nihče točno ne ve, katere vse sisteme v naravi smo prizadeli in kako bodo isti v novonastalih pogojih delovali. Če govorimo o kvaliteti vode, hrane in zraka pa mislim, da se slabša tako količinsko, kot tudi po vsebini.

Spremenjeni pogoji življenja

Sedanje stanje biosfere planeta Zemlja, življenjskih pogojev, dnevnega dogajanja in življenja ljudi globalne človeške skupnosti ter ostalih živih bitij nakazuje na znake stresa. Ta pa je posledica naporov na prilagajanja na nove in spreminjajoče se življenjske pogoje v biosferi Zemlje. Pri tem se moramo zavedati, da so spremembe posledica delovanja sistema klimatskih sprememb.

Po šestdesetih letih 20. stoletja postajajo spremenjeni pogoji življenja v biosferi Zemlje bolj izraziti, kot če bi bile to samo ciklične spremembe v sončnem in zemeljskem sistemu. Večinoma so to spremembe v vremenskih vzorcih. Najbolj pomembna je sprememba v ozonskem zaščitnem plašču, ki pod vplivom delovanja prostih klorovih ionov prihaja v stanje zmanjševanja zaščitnega delovanja. To je posledica sproščanja klorovih ionov iz klor-fluoro-vodikov (CFC-ji), inoviranih in komercialno uporabljenih v naši družbi s samo enim osnovnim ciljem POVEČATI PRIDELAVO DENARJA ZA LASTNIKE KAPITALA. Torej CFC-je smo ljudje izdelali in jih z uporabo sprostili v biosfero ter si tako začeli rezati vejo, na kateri sedimo.

Klimatske spremembe v tretjem tisočletju

S prihodom tretjega tisočletja klimatske spremembe postajajo pomembnejše. Svet politike in znanosti se začeni deliti na dve vidni frakciji:

- prvi zagovarjajo teorijo odgovornosti ljudi za te spremembe in imajo najmočnejše zagovornike med Mednarodnim panelom za klimatske spremembe, Združenimi narodi in nacionalnimi političnimi elitami razvitih ter manj razvitih dežel sveta. Tako so si

nadeli pomen uradne verzije klimatskih sprememb, ki jo s pridom uporabljajo za dodatno zbiranje denarja, s katerim pokrivajo samo svoje potrebe. Plačniki pa so seveda vsi ljudje.

- med drugimi, ki zagovarjajo vzroke klimatskih sprememb kot naravne pojave cikličnega izvora zaradi delovanja sonca in zemlje, se nahajajo znana imena znanosti in družbe. To je veliko manjša skupina znanstvenikov in modrecev.

Obe skupini osredotočata moči na ugotavljanje stanja in medsebojno kritiko. Pozitivnih rezultatov NI. Edini uspeh so priprava, podpis in uresničevanje Montrealskih protokolov, ki so ustavili, zmanjšali ali pomagali, da se zmanjša proizvodnja in uporaba CFC-jev. Če človeštvo ne bi zavrlo uporabe CFC-jev, bi imeli veliko slabše življenjske pogoje od sedanjih.

Kot zagovornik iskanja rešitev in ne samo kritiziranja mislim, da sem z raziskavami na področju izhodišč narave: **okoljska teorija narave, informacijska teorija narave, in osnove sistema klimatskih sprememb**, ter raziskavami na področju družbenih znanosti: **trajnostnega razvoja, in trajnostne sonaravne prihodnosti človeštva**, (vse predstavljeno v strokovnih knjigah, revijah, mednarodnih srečanjih in številnih predavanjih) omogočal razumevanje ljudi in možnosti za boljše jutri človeštva.

V mojih raziskavah ima filozofija pomen iskanja znanja in razumevanja narave, vesolja in življenja. Menim, da je okoljska teorija narave začetek iskanja osnov narave, ki se začne z okoljem v smislu »osnovnega okolja narave«. *Tako je vesolje ali kozmos izhodišče obstoja narave oziroma osnovno okolje narave.*

Posebej sem predstavil te raziskave v knjigi **Principi narave – narava in globalna skupnost Homo sapiensa**, ki je v angleščini in je bila podlaga za mojo četrto nominacijo za Nobelovo nagrado 2012.

Oblike življenjskih skupnosti ali kako živimo?

Zanimivo je, če pogledamo lokalne ali krajevne skupnosti, ki so ena od osnovnih oblik življenja ljudi, predstavljajo nešteto oblik individualnih življenjskih vsebin in načinov življenja posameznikov ter družin.

Večina vsebin izhaja iz porekla ljudi, ki živijo v krajevni skupnosti. Ostala določila so značilnosti narave in okolja, znotraj katerih se nahaja krajevna skupnost. Tem sledijo geografske, biološke, fizične, kemijske in zgodovinske vsebine, značilne za krajevno skupnost. Skupne vsebine in družba so določene z dogodki, ki si sledijo dan za dnem, in življenja ljudi v krajevni skupnosti. Vsi mi živimo v krajevni skupnosti, vendar zelo malo razumemo individualnost te.

Nepregledna množica krajevnih skupnosti na Zemlji predstavlja nešteto množico individualnih oblik skupnega življenja ljudi. Poleg družine v ožjem in širšem

Se nadaljuje...

pomenu je krajevna skupnost še edina značilnost sedanjega življenja ljudi v biosferi planeta Zemlja.

Kako naprej?

Narava, poreklo Sonca in Zemlje, življenja na Zemlji ter nas samih LJUDI predstavlja delček skupne celote, ki jo imenujemo NARAVA. Mislim, da ni mogoče odgovoriti na vsa vprašanja o naravi. Toda ravno tako mislim, da na nekatera vprašanja moramo poiskati odgovore za dobrobit filozofije in razumevanja življenja ter celotnega okolja, v katerem se nahajamo. Sedanja znanost potrebuje evolutivni razvoj, da bi imela možnost odgovoriti na številna vprašanja o naravi. Zaradi tega sem v to predstavitev mojih raziskav vključil teorijo okolja narave, informacijsko teorijo narave in sistem klimatskih sprememb. Postali naj bi del osnov za napredek filozofije, življenja, in znanosti v prihodnje. Moj končni cilj je trajnostna sonaravna prihodnost naših zanamcev.

Sedanje zmožnosti ljudi, filozofije in znanja ne omogočajo enostavnega razumevanja razsežnosti osnovnega okolja narave vesolja ali kozmosa. Sedanje znanstvene metode in tehnike ne omogočajo ugotavljanja razsežnosti vesolja. Imamo pa znanje in tehniko, ki nam omogoča formalno in ne vsebinsko definiranje soseščine Zemlje, Sonca, naše galaksije in vesoljske soseščine. Naše zmožljivosti so limitirane s tehniko in metodami raziskav. Za razumevanje dimenzionalnosti vesolja in narave imamo tudi limitirane možnosti sedanjega znanstvenega jezika matematike, ki naj bi doživel prenovu, potrebno za raziskave v prihodnosti. Zelo uspešno smo do sedaj spoznali veliki pok, črne luknje, vidno in nevidno materijo, delce, teorije strun in druge briljantne dosežke vrhunskih raziskovalcev, vendar nam ni bilo dano narediti prave definicije osnovnega okolja narave – vesolja ali kozmosa.

Trajnostna prihodnost—harmonija z Zemljo

S postavitvijo »trajnostnega nadaljevanja« ali »kontinuum« v osrčje znanja o naravi se odpirajo nove možnosti za spoznavanje filozofije in resnice.

Življenje in obstoj moderne človeške družbe je soodvisen od življenjskih pogojev, ki jih omogoča narava planeta Zemlja in njen integralni del sistem klimatskih sprememb.

Narava, vesolje, kozmos, naša galaksija, sončni sistem, naš planet Zemlja, biosfera, klima in sistem klimatskih sprememb niso enostavni sistemi (mentalne predstave, vsebine ali procesi), ampak so zelo zapleteni.

Vse moje raziskave in znanje ter raziskave skupaj s sodelavci nakazujejo, da je harmonija človeške skupnosti z biosfero Zemlje edini način, za obstoj človeštva na Zemlji. To je moja vizija trajnostne sonaravne prihodnosti človeštva. Za prihodnost potrebujemo skupno delo vseh ljudi človeške skupnosti, ker vem, da z nobeno količino denarja ni mogoče kupiti prihodnosti. Naše osnovno sredstvo ni denar, ampak delo nas samih.

Mislim, da sedaj potrebujemo »novi pristop«, ki naj bi omogočil urejanje odnosov človeške skupnosti, uvajanje sistema novih vrednosti, moralnosti, modrosti in vsebin ter mehanizmov, ki naj bi omogočili prehod svetovne človeške skupnosti v trajnostno sonaravno svetovno družbo prihodnosti.

Priporočam, da se koncept, družbena tehnologija, vizija trajnostne sonaravne prihodnosti človeštva uvaja kot harmonija človeštva z biosfero Zemlje. Na tej poti naj bi premagali sedanjo izgubljeno povezavo med mestnim prebivalstvom in biosfero zemlje.

Trajnostna sonaravna prihodnost lokalnih skupnosti vodi v trajnostno sonaravno prihodnost človeštva in to priporočam kot možnost preživetja človeštva v biosferi Zemlje.

Evolucija od »trajnostnega razvoja« v »trajnostno sonaravno prihodnost« človeštva naj bi bil proces, pri katerem bi sodelovalo celotno prebivalstvo človeške skupnosti. Prilaganje prihajajočim življenjskim pogojem v biosferi bi sledilo. Prehod v trajnostno sonaravno človeštvo prihodnosti je najbolj zapleten cilj, ki si ga lahko zada človeštvo, vendar le v soglasju vseh ljudi svetovne skupnosti.

Mislim, da je prav, da tukaj ponovno navedem kratko definicijo trajnostne sonaravne prihodnosti človeštva, ki naj bi bila harmonija in soglasno sožitje sistema svetovne človeške skupnosti in sistema biosfere planeta Zemlja.

Priporočila za naprej

Mislim, da je prav, da tu navedem moja priporočila za boljše jutri človeštva:

- en planet ena vlada je prvo priporočilo. To pomeni od Ustave federacije planeta Zemlja, parlamenta in vlade, ki jo je potrebno predhodno ratificirati in, ki bi z moralnostjo ter modrostjo urejala in vodila človeško skupnost,
- drugo priporočilo je novi pristop k urejanju družbenih odnosov ljudi, ki naj bi upošteval vse dosedanje izkušnje o sožitju ljudi in širše biosfere Zemlje. Med cilji so ustavitev eksplozivne rasti števila ljudi v svetovni skupnosti, upoštevanje potrebnih etičnih oziroma moralnih osnov, spoštovanja med ljudmi, upoštevanje skupnih zakonov, šolstva in vzgoje, ter z modrim vladanjem omogočiti našim zanamcem trajnostno sonaravno prihodnost v biosferi planeta Zemlja.
- in tretje priporočam preusmeritev znanstvenoraziskovalnega dela od inovacij na področju sredstev za množično uničevanje ljudi in orožja, ozko naravnanih marketinških, komercialnih, denarno usmerjenih tehnologij proizvodnje energije, hrane, pitne vode, tehničnih in drugih vsebin v smeri razvoja poznavanja osnovnega okolja – vesolja, narave in nujno potrebnih vsebin za ostvaritev ciljev prehoda svetovne družbe v trajnostno sonaravno družbo prihodnosti.

Zahvaljujem se IRDO inštitutu in Mozaik reviji za ta razgovor in vsem bralcem želim mir, spoštovanje, moralnost, modrost in trajnostno sonaravno prihodnost.

Zavod Jazon: »Delujemo po načelih eTRI«

V tokratni številki Mozaika smo se pogovarjali z go. Brigito Žvikart iz družbeno odgovornega Zavoda Jazon, ki je na trgu že vrsto let in med drugimi zaposluje tudi invalide.

Pripravi: Primož Ademovič

Podjetje Jazon d.o.o. je na trgu že 25 let. S čim se podjetje ukvarja in kakšna je vaša poslovna vizija?

Podjetje se primarno ukvarja z zagotavljanjem celostne oskrbe naših partnerjev večinoma na obrobnihih poslovnih procesih, skupni imenovalec vseh aktivnosti pa je zmanjševanje stroškov. To je vse, kar se potrebuje pri delu v pisarni, zaščitna sredstva, poslovna darila, pa vse do preventive za zdravje na delovnem mestu – od načrta do zdravega prigrizka.

S temi storitvami kreiramo naše poslanstvo, ki je zagotavljanje pravice do dela iz družbe izključenim posameznikom. Ta delovna mesta ustrezno ustvarjamo, jih prilagajamo in skrbimo za njihovo trajnost.

Delujete po načelih eTRI poslovnega modela. Nam lahko razložite bistvo tega modela?

eTRI poslovni model je bil osnovan na načelih medsebojne vzajemnosti in smotrne porabe obstoječih sredstev v družbi. Povezuje tri področja: ekologijo, ergonomijo in etično ekonomijo, iz česar izhaja tudi njegovo ime. Tako kot ekosistem gozda eTRI poslovni model deluje po načelih krožnega gospodarstva ter med seboj povezuje gospodarstvo, nevladne organizacije in kreativno industrijo, to pa nam pomaga doseči konkretne poslovne rezultate.

Delo v Zavodu Jazon, [vir](#)

Foto: Marko Vitas

Kako se družbena odgovornost prepleta v vaših poslovnih in delovnih procesih?

Prisotna je na vseh nivojih, tako znotraj kot zunaj podjetja. Nova partnerstva, ki jih sklepamo, so nelo-

čljivo povezana z vrednotami, ki jih živimo tudi sami. Zaradi tega tudi ne čutimo slabe vesti ali obžalovanja, če moramo sodelovanje z nekom zaradi nespoštivega partnerskega odnosa prekiniti, saj bi imelo tovrstno toleriranje na dolgi rok naravnost škodljive posledice.

Marca 2012 je bil ustanovljen zavod Jazon, ki zaposluje tudi najtežje invalide. Kateri ciljni skupini invalidov dajete večjo pozornost in zakaj?

Pot do zaposlitvenega centra je bila v določenih odsekih zelo vijugasta, ampak na koncu smo vendarle uspeli ekipo naših najtežje zaposljivih zagotoviti delo pod vodstvom strokovno usposobljenih mentorjev. V ekipi Jazonovega zaposlitvenega centra prevladujejo posamezniki s težavami v duševnem zdravju, ki jim zagotavljamo individualno prilagojena delovna mesta. Njihova vključitev v naš kolektiv je bila prej intuitivna kot načrtovana, saj smo znali v vsakomur pre-

poznati potencial za uspešno opravljanje določenega dela. Vsakič znova se od njih naučimo nekaj novega, kar pridoma uporabljamo pri poslu.

Kako invalidom prilagajate delovne procese in infrastrukturo?

Rešitev se skriva v ergonomiji. Vsak izmed nas ima drugačne želje in sposobnosti glede kariere, mnogo ljudi pa tudi določene omejitve, ki potrebujejo strokoven pristop. Zato se nam zdi še posebej pomembno, da vsakega na novo priključenega člana naše ekipe že takoj na začetku vprašamo o njegovih preferencah, s čimer zanj lažje oblikujemo primerno delovno mesto. Če ni osebnega interesa, se to že kmalu začne odražati v opravljenem delu, oseba je manj zadovoljna s samim seboj in tudi to je lahko posledica za poslabšanje zdravja.

Glede na to, da zaposlujete tudi ranljivo ciljno skupino, nas zanima, katere so najpomembnejše vrednote podjetja?

Delujemo po načelih povezovanja in vključevanja, kar dokazujejo številčnost in raznolikost ekipe ter povezovanje z našimi zadržniki navzven. Ker v svoj način dela vključujemo številne branže in z njihovim prepletanjem ustvarjamo nove poslovne priložnosti, je odprtost za inovacije prav tako nepogrešljiva. Zato tudi ni presenetljivo, da smo marsikdaj spregledani doma, vendar pa nam uspešni primeri in priznanja iz tujine kažejo, da biti pred časom niti ni tako slabo.

Delo v Zavodu Jazon, [vir](#)

Letos Vam je mreža za družbeno odgovornost Slovenije podelila nagrado družbeno odgovornih podjetniških praks. Za kakšno nagrado gre in kakšne pogoje mora prejemnik izpolnjevati?

Bili smo pozitivno presenečeni, da je strokovna žirija znala prepoznati potencial naše zelene socialne franšize, kar nas je navdahnilo z upanjem, da so spremembe v dojemanju partnerskega sodelovanja mogoče. Tudi ostali kandidati so pokazali, da v svetu podjetništva brez družbene odgovornosti ne gre, kar so tudi že v preteklosti dokazovala številna slovenska podjetja.

Vam to priznanje vliva dodatno motivacijo za nadaljnje delo in rast podjetja?

Nedvomno. Vsako priznanje, da delamo dobro, je dobrodošlo. Predvsem pa upamo, da bodo tudi ostala podjetja znala prepoznati pomembnost kreiranja takšnih delovnih mest, ki bodo znala vključevati in spodbujati oblikovanje zdrave podjetniške kulture, ki bo v ponos celotni družbi. Tukaj se mora slovensko dojetje podjetništva dodobra prevetriti, da se ne bomo oklepali starih zgodb, ki so se dostikrat končale tragično. Vendar pa se pozitivne iniciative že porajajo na obzorju. Zadnja, pri kateri sodelujemo, je bila javnosti predstavljena ravno pred kratkim in prepričani smo, da je slovenska družba sposobna kreirati tudi tako zahtevne izzive, kot je oblikovanje institucije za transparenten in trajnosten način financiranja, ki smo ga poimenovali Inicijativa za Pravično banko.

In še za konec, kje prepoznavate vašo največjo konkurenčno prednost oziroma kako vpliva vaša filozofija družbene odgovornosti na konkurenčno prednost?

Največjo prednost vidimo v sposobnosti prilagajanja na nove izzive, ki jih prinaša trg in vpetost v okolje mladih, ki nas vsakič znova presenetijo s svojimi pogledi in rešitvami. V zadnjih nekaj letih so v naši ekipi namreč prevzeli iniciativo ravno mladi z visoko izobrazbo in visoko motiviranostjo, da bodo ustvarili vključujoči poslovni svet. Tako vabimo podjetja, da se priključijo našemu eTRI gibanju, ki ga vodijo ti mladi. Od njih lahko pridobimo veliko, se tudi kaj naučimo in prav je tako.

Poslovni model eTRI predstavljen v videu:

DO v Sloveniji

Transparentnost financiranja političnih strank in volilnih kampanj

Transparency International Slovenia - Društvo Integriteta, je v sklopu projekta Osvetljevanje denarja v politiki/ Shining a light on money in politics, predstavilo poročilo o transparentnosti financiranja političnih strank in volilnih kampanj v Sloveniji.

19. junija so tako na predstavitvi izsledkov raziskave predstavili celosten pristop za ureditev financiranja političnih strank in volilnih kampanj, ki v največji meri zmanjšuje korupcijska tveganja na tem področju. Cilja poročila sta širjenje osveščenosti in spodbujanje širše javne razprave o političnem financiranju in volitvah v Sloveniji, s čimer izpostavljajo pomembnost izvajanja strokovnega in neodvisnega nadzora ter sankcioniranja.

Ocenjevalno orodje CRINIS je razvila največja mednarodna organizacija Transparency International z namenom merjenja ravni transparentnosti pri financiranju političnih strank in volilnih kampanj. To poročilo poudarja močne in šibke točke volilnih kampanj in pravnega okvirja letnega financiranja političnih strank ter izvajanje v praksi. Vsa gradiva so dostopna na spletni strani crinis.integriteta.si.

Prva Pravična banka v Sloveniji

V Umanoteri, Slovenski fundaciji za trajnostni razvoj, in razvojni zadrugi eTRI so začeli s projektom Pravična banka, s katerim nameravajo ustanoviti prvo pravično banko pri nas. Cilj pravične banke je zgraditi transparentno finančno organizacijo, ki bo delovala za dobrobit vseh ter ki bo znala prepoznati in podpreti projekte, ki prispevajo k razvoju lokalnih skupnosti ter posledično skupnemu trajnostnemu razvoju. [Več.](#)

Vpisovanje neformalnih aktivnosti v NEFIKS

Nefiks je projekt priznavanja, uveljavljanja in evidentiranja neformalno pridobljenega znanja.

Z elektronskim sistemom beleženja Nefiks, ki je bil razvit že pred več kot osmimi leti in dopolnjen na podlagi izkušenj uporabnikov, omogoča organizacijam enostaven vpis vseh aktivnosti na enem mestu, ki so jih počeli člani organizacije, prostovoljci in drugi udeleženci. Nefiks ob koncu šolskega leta poziva organizacije k vpisu neformalno pridobljenih izkušenj, ki so jih mladi pridobili v tej organizaciji. Več informacij, pomoč in brezplačen vpis je možen na www.nefiks.si.

Ekologi brez meja podarjajo novo upanje

V okviru vseslovenske dobrodelne akcije Star papir za novo upanje 2014 so Ekologi brez meja v sodelovanju s podjetjem Dinos skupaj s 105 vzgojno-izobraževalnimi ustanovami in 92 podjetji ter drugimi organizacijami na 100 zbirnih točkah zbrali 205 ton starega papirja. Tako bodo skupaj podarili kar 5.751 EUR za novo upanje – 50 % za vzgojno-izobraževalne namene, 40 % za sanacijo planinskih poti po žledolomu in 10 % za okoljevarstvene projekte s področja odpadkov.

[Več.](#)

Slovenski zmagovalec "Energy Globe Award 2014"

Univerza v Mariboru, Fakulteta za zdravstvene nege je s projektom "Smiles – Smart Laundry 2015" dobila nacionalno nagrado v letu 2014. Projekt raziskuje, razvija in izvaja 16 novih trajnostnih tehnologij za prihranek vode in energije ter zmanjševanje CO2 v industrijskih pralnicah Evrope. Polno izvajanje tega projekta v Evropi, bi zmanjšalo porabo vode za najmanj 10,4 milijona m³, porabo energije za 27,5 PJ in splošne emisije CO2 za 2,3 milijona ton CO2 na leto (60% znižanje). Projekt SMILES je na dobri poti, da se uresniči. Energy Globe Award je danes ena bolj uglednih nagrad na področju okoljevarstva in trajnosti. Namen je povečati pozornost trajnosti, iskati okoljske rešitve in motivirati ljudi, da postanejo dejavni na tem področju. [Vir.](#)

DO v EU in po svetu

Mednarodni teden varnosti potrošniških izdelkov

Od 16. do 20. junija 2014 je potekal že 5. Mednarodni teden varnosti izdelkov. Vsaki dve leti namreč oblikovalci politik, industrija ter potrošniške organizacije skupaj z mnogimi drugimi organizacijami širom sveta združijo svoje poglede glede sodelovanja za največjo varnost izdelkov. Namen mednarodnega tedna varnosti izdelkov je promocija varnosti potrošniških izdelkov ter mednarodno sodelovanje. Letos je bila osrednja pozornost namenjena krepitvi mednarodnega sodelovanja in podpora različnih pristopov nadzora, ki omogočajo boljšo varnost na vsaki točki dobavne verige. Za Evropsko komisijo je varnost potrošnikov ena izmed najvišjih priorit, saj je le-ta še ob globalizaciji dobavnih verig in nenehnemu razvoju trgov še kako nujna. [Več](#).

Zaščita prijaviteljev nepravilnosti v Evropi

Transparency International je objavilo poročilo o prijavljanju nepravilnosti v Evropi in pravnemu varstvu za prijavitelje v Evropi.

Poročilo kaže, da v večini evropskih držav ljudje, ki poskušajo izpostaviti korupcijo in druge resne nepravilnosti v delovanju, nimajo nobene zaščite pred maščevanjem oziroma povračilnimi ukrepi na delovnem mestu. Le 4 od 27 držav članic EU imajo napredni pravni okvir za varstvo prijaviteljev nepravilnosti. Ostalih 23 držav članic ima delen, omejen ali pa nikakršnega okvirja za pravno varnost v tovrstnih primerih. Celotno poročilo je na voljo na spletni strani Transparency.org.

CSR Europe na 9. mednarodnem CSR forumu v Pekingu

CSR Europe se je od 5. do 6. junija 2014 udeležila 9. mednarodnega CSR foruma v Pekingu na Kitajskem. Organizatorji mednarodnega dogodka so bili China WTO Tribune, Sino-German Corporate Social Responsibility Project, soorganizatorji pa CSR Europe, Council for Better Corpora-

te Citizenship and Society for Human Resource Management. Predstavniki CSR Europe so aktivno sodelovali v razpravi o aktivnem staranju in socialnih inovacijah, kjer so tudi predstavili projekt CSR Europe, Rethinking Careers in aktivnosti projekta pismenost v zdravju. 9. forum je dokazal uspešen napredek razvoja družbene odgovornosti podjetij na Kitajskem in zbiranja svetovnih DOP strokovnjakov z namenom interpretacije državnih politik, ustvarjanja platform za poglobljene diskusije na temo aktualnih globalnih zamisli, praks in trendov s področja DOP razvoja. [Več](#).

100 inovacij, ki dokazujejo potencial zelenih trgov

Skandinavski tink tank organizacija Sustainia je objavila študijo vodilnih 100 trajnostnih inovacij z globalnega trga. Študija dokumentira naraščajočo raznolikost v globalnih trajnostnih inovacijah, ki omogočajo poslovanje s pomočjo novih tržnih priložnosti. V študiji so raziskali več kot 900 tehnologij in projektov s praktično vseh kontinentov, in na ta način odkrivali, kje in kako se inovacije utrnejo, razvijajo in plasirajo na trge. Študija želi prikazati napore in dosežke na področju mode, prehranske industrije, domov, pisarne in transportnega sistema k bolj učinkovitim in trajnostnim sistemom. Pri vseh identificiranih inovacijah so namreč že na voljo okoljski, družbeni in ekonomski rezultati.

Podatki študije kažejo tri močne gonilnike med tržno pripravljenimi inovacijami in sicer: izdelki iz krožnega gospodarstva, storitve analize podatkov in izboljšane trajnostne prakse v dobavni verigi. Celotna študija je na voljo [tukaj](#).

Prihajajoče dejavnosti Evropskega stičišča za podjetništvo in človekove pravice

CSR Europe bo 8. septembra, 9. ter 20. oktobra organiziral webinarje in delavnice znotraj okvirja evropskega stičišča za podjetništvo in človekove pravice. Prijavite se lahko že sedaj! [Več](#).

Dogodki, konference

15. Alpe Jadran BIOSIMPOZIJ »BIO GRE V ŠOLO«

28. in 29. avgusta 2014 bo na Fakulteti za kmetijstvo in biosistemske vede v Pivoli v Hočah potekal 15. Alpe Jadran Biosimpozij »Bio gre v šolo«, Ekološko kmetijstvo in pomen ekološko pridelane hrane. Prireditelj bo potekala v okviru projekta prekomejnega sodelovanja SI-AT in bo zato za udeležence brezplačna. V sklopu dogodka se bodo zvrstile številne dejavnosti: strokovna ekskurzija za udeležence, kjer bo potekal obisk učnega šolskega ekološkega vrta, obisk urbanih vrtov, sestanek predstavnikov združenj ekoloških kmetov ter predavanja na teme: trajnostna prehrana, osrednja merila za ekološko kmetovanje, ekološko kmetijstvo varuje okolje ter zakaj sta pomembni kontrola in pravilno označevanje ekoloških živil. Udeleženci se bodo lahko poizkusili na delavnicah na temo Dobro za okolje - dobro zame, Moja hrana - naša prihodnost, Biodiverziteteta - raznovrstnost namesto enoličnosti ter Označevanje živil - vem, kaj jem. Celoten program in več informacij je na voljo [tukaj](#).

Počitniški program v Hiši Sadeži družbe Črnomelj

Hiša Sadeži družbe Črnomelj vabi k počitniškemu programu. Poleti bodo izvajali aktivnosti, ki med seboj povezujejo različne generacije ter omogočajo pretok znanja in izkušenj.

Med poletnimi počitnicami Hiša Sadeži družbe Črnomelj ponuja šolarjem Počitniški program za kvalitetnejše preživljanje prostega časa, kjer bomo ustvarjali na ustvarjalnih delavnicah, igrali različne družabne igre, se podajali v domišljjski svet pisanih junakov v bralnem kotičku in še marsikaj. [Več](#).

CONSENSE, konferenca trajnostnih konstrukcij

1. in 2. julija bo v Stuttgart-u potekala konferenca CONSENSE, konferenca trajnostnih konstrukcij, investicij, poslovanj, vzdrževanj, najnovejših materialov in proizvodov. Strokovnjaki bodo delili njihov pogled na aktualne teme o trajnostni gradnji, traj-

nostnem investiranju in trajnostnih operacijah ter vzdrževanju. Dogodek bo združeval kongres, sejem, tematske forume ter posebne razstave, ter kot stičišče združil mednarodno priznane govorce, arhitekta, strokovnjake in razstavljalce iz celotne industrije gradnje in nepremičnin. [Več](#).

21. BledCom

4. in 5. julija 2014 bo v Hotelu Golf na Bledu potekala 21. mednarodna konferenca BledCom, ena najpomembnejših konferenc s področja odnosov z javnostmi na svetu, ki že celi dve desetletji aktivno sooblikuje razvoj discipline odnosov z javnostmi. Nasilna tema dvodnevne simpozija BledCom 2014 je Digitalne javnosti: nova generacija, novi mediji, nova pravila. BledCom si želi raziskati informacijsko-komunikacijske tehnologije in raznolike dimenzije njihovega vpliva na naša življenja. To pa ne vključuje le njihove uporabe v podjetjih (priljubljena tema akademikov s področja odnosov z javnostmi, ki se ukvarjajo z novimi mediji), temveč tudi v vladah (npr. e-vlada in e-upravljanje) in v neprofitnih organizacijah (IKT za družbeno korist). [Več](#).

Webinar: STEM projekti podjetja - Dejavniki uspešnosti za vpliv

Mnogo podjetij se vedno bolj povezuje in sodeluje z izobraževalnimi ustanovami in sicer z namenom povečanja števila mladih v sistemu izobraževanja in kariere STEM (Science, Technology, Engineering and Maths). Prav zato CSR Europe 3. julija 2014 pripravlja webinar, na katerem boste pričali o dobrih praksah STEM projektov podjetij Johnson & Johnson in Organe, slišali boste tudi, kako lahko STEM ocenjevalno orodje CSR Europe vaši organizaciji pomaga pri izboljšanju vpliva STEM aktivnosti. Seminar bo odgovoril na dileme, zakaj pospeševanje STEM spretnosti pomembno vpliva na zagotavljanje konkurenčnosti na evropskem trgu, kako lahko STEM projekti izboljšajo vaše poslovanje ter se naučili, kako lahko pripravite nov STEM projekt ali izboljšate vpliv obstoječega. [Več](#).

Razpisi

Objavljeno novo javno povabilo »Prvi izziv 2014«

Zavod RS za zaposlovanje je 30. maja 2014 na svoji spletni strani objavil novo javno povabilo »Prvi izziv 2014«. Ta je podoben javnemu povabilu izpred dveh let, le da je namenjen delodajalcem in brezposelnim mladim iz vzhodne Slovenije.

Cilj javnega povabila »Prvi izziv 2014« je omogočiti 690 zaposlitev brezposelnih mladih za obdobje vsaj 15 mesecev z vključujočim tri mesečnim poskusnim delom, za polni delovni čas, od tega 55 % žensk, pomembno pa je, da bodo delodajalci, ki bodo prejeli subvencijo v višini 7.250 evrov oz. sorazmerno manj za zaposlitev invalida, ohranili vsaj 30 % zaposlitev še leto dni po izteku subvencioniranja.

Za subvencionirane zaposlitve je na voljo 5 mio EUR. [Več.](#)

Natečaj za energetske nagrade za leto 2015 je odprt

Časnik Finance odpira natečaj za energetske nagrade za leto 2015. Tradicionalne nagrade bodo podelili na Dnevih energetikov prihodnje leto, predvidoma aprila. Razpis je celoleten, prijave bodo sprejemali do marca 2015. Tako kot doslej razpisujejo nagrade v štirih kategorijah: energetske učinkovito podjetje ali ustanova, energetske učinkovit projekt, projekt uporabe obnovljivih virov energije, promocijski projekt.

Več podrobnosti razpisa vključno s prijavnico najdete na [spletni strani](#). [Vir.](#)

2. javno povabilo za zbiranje ponudb v okviru programa »Mentorstvo za mlade«

Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendije je objavil 2. javno povabilo za izvajanje mentorstva za mlade. Povabilo se delno financira iz Evropskega socialnega sklada v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013. Ciljna skupina javnega povabila so mladi iskalci zaposlitve, stari do 30 let in zaposleni pri delodajalcih, ki bodo izvajali 6 mesečni program mentorstva. Na razpis se lahko prijavijo pravne osebe zasebnega

prava ali osebe, ki samostojno opravljajo poklicno dejavnost ali samostojni podjetniki, ki so na dan oddaje ponudbe registrirani za opravljanje dejavnosti v Republiki Sloveniji in v Republiki Sloveniji tudi opravljajo registrirano dejavnost ter izpolnjujejo druge razpisne pogoje.

Rok za oddajo ponudb: od 16. 5. 2014 do porabe sredstev oz. do 30. 9. 2014. [Več.](#)

Evropa za državljane: Sklop 2 – Demokratično delovanje in državljanska udeležba - Projekti civilne družbe

EACEA je objavil ukrep, katerega cilj je podpreti projekte, ki temeljijo na nadnacionalnih partnerstvih in mrežah ter neposredno vključujejo državljane. Projekt mora obsegati spodbujanje in organiziranje razmisleka, razprav ali drugih dejavnosti, povezanih z letnimi prednostnimi temami programa, predlagati konkretne rešitve, ki jih je mogoče doseči s sodelovanjem ali usklajevanjem na evropski ravni, ter zagotoviti konkretno povezavo z zgoraj navedenim postopkom oblikovanja politik. Prijavitelji: nepridobitne organizacije, vključno z organizacijami civilne družbe, izobraževalnimi, kulturnimi ali raziskovalnimi ustanovami. Najvišja upravičena nepovratna sredstva za projekt: 150 000 EUR. Rok za prijavo: 1.9.2014. [Več.](#)

Javni razpis za sofinanciranje aktivnosti v zvezi s promocijo slovenske znanosti v tujini v letu 2014

Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije je objavila javni razpis, katerega predmet je sofinanciranje aktivnosti v zvezi s promocijo slovenske znanosti in znanja v tujini, kjer je zagotovljena primerna mednarodna in strokovna udeležba. Na javni razpis se lahko prijavijo raziskovalne organizacije in zasebni raziskovalci, zavodi, skupnosti zavodov, gospodarske družbe, društva, zveze društev in ustanove Republike Slovenije. Prav tako se lahko prijavijo pravne osebe iz slovenskega mejstva in pravne osebe Slovencev po svetu. Na voljo je 215.000,00 EUR sredstev. Rok za prijavo: 16.7.2014. [Več o razpisu.](#)

Poletno branje - Marja Božič: Hrana za dušo in telo

»Marja sem velik del svojega življenja namenila iskanju naravnih poti, tako do zdravja kot tudi do naravnega poslovanja, bivanja, sožitja... Nabrane izkušnje rada delim s tistimi, ki jim želijo prisluhnuti,« je na svoji spletni strani zapisala gospa Marja. Poprosili smo jo, da z nami podeli svoje izkušnje.

Pogled na hrano se je v času mojega življenja vsaj trikrat močno spremenil.

Prvo obdobje: Spomnim se časa po drugi svetovni vojni, ko smo jedli skromno. Meso ob nedeljah, potico in krofe za praznike... Suhe mesnine so bile rezervirane predvsem za težko delo na poljih.. Mleka in jajc je bilo malo in zdravniki so se še ubadali s podhranjenostjo. Med preprosti ljudmi debeluhov ni bilo.

Drugo obdobje: To so leta med 1970 in 1985, ko sem bila mlada gospodinja. Na trgu je bilo vsak dan moč dobiti več mesa, mleka, jajc, industrijsko pripravljene hrane. Zdravniki so že od vojne sem (ker je takrat te hrane pač zelo primanjkovalo) priporočali uživanje čim več hrane živalskega izvora. Seveda sem hotela dobro svoji družini in se teh priporočil strogo držala. Sploh se nismo zavedali, kdaj smo od premalo živalske hrane zdrknili na drugo stran tehtnice – do preveč take hrane. Ob tem tudi nismo razmišljali, da takšne količine živalske in tudi druge umetno pridelane hrane ne bi bilo, če ne bi naravnih metod zamenjale umetne: reja živali v zaprtih prostorih in z umetno hrano, umetna gnojila in druge substance od njive do mize, ki so danes v vsakdanji rabi.

Tretje obdobje: Leta 1988 mi je zdravnica na sistematičnem pregledu zaradi mojih tožb o slabem splošnem počutju in utrujenosti odkrila zelo povišan holesterol. Priporočala mi je, da naj jem manj sira, jajc, maščob. Takrat sem prvič začela razmišljati o vplivu prehrane na svoje počutje.

Odkrila sem nekaj knjig in jih dobesedno »požrla«. In takoj temeljito spremenila prehrano. Opustila sem uživanje hrane živalskega izvora, bele moke, belega sladkorja, konzerv, se izogibala ocvrtih jedi in praženja (čebulo na primer dušim na vodi, ne pečem je na olju; le tega dodam v

Ga. Marja Božič, foto: osebni arhiv

gotovo jed..). Jedla sem veliko žit, zelenjave, stročnic. Počutje in tudi moj videz (teža, celulitis, koža..) ter veselje do življenja so se nepričakovano izredno izboljšali.

Od takrat, torej od leta 1988 se imam za glasnico zdrave prehrane. Takrat nas je bilo zelo malo, ki smo tako jedli in smo v družbi veljali za čudake. Danes se že veliko ljudi trudi, da uživa predvsem ekološko pridelano in predelano hrano in čim več zelenjave. Ker je na tržišču ni dovolj, pa tudi poceni ni, se je vrtničarstvo (ki je bilo po vojni nekaj vsakdanjega) zopet razmahnilo.

A tudi obdobje, ko uživam le hrano rastlinskega izvora, bi lahko razdelila na več obdobji:

Najprej sem uživala veliko žit in beljakovinsko bogatih stročnic, ki človeka dobro nasitijo. A z leti potrebuje človek manj »močno« hrano in

Se nadaljuje...

tudi manj hrane. Začela sem uživati več zelenjave in sadja (tako s svojega vrta kot iz narave); velik del kar v presni obliki.

Približno sedem let po spremembi prehrane se je moje počutje zopet izredno poslabšalo. Polna energije sem namreč leta 1989 med prvimi odprla svoje podjetje, v katerem sem delala kot svetovalka za organiziranje poslovanja in uvajanje informacijske podpore. Delala sem preko vse mere, napisala tudi knjigo Sodelovanje in organiziranje. Zaradi preveč umskega dela sem leta 1995 prav izgorela. Bila sem obupana, saj s svojim umskim delom nisem več mogla služiti kruha. A rešitev se vedno pokaže, če jo je človek le voljan videti in sprejeti. Začela sem se ukvarjati z meditacijo in s poglobljanjem v duhovno plat življenja. S pomočjo učiteljev in knjig sem odkrila, da se najgloblji vzroki za moje zdravstvene težave skrivajo v duševnosti in v zastarelih notranjih programih, ki so me vodili na moji življenjski poti. Dojela sem, da je naše življenje pravzaprav namenjeno evoluciji in da so nam težave v pomoč, da nekaj temeljito spremenimo. Od takrat se zavestno trudim za svojo notranjo rast.

Opustila sem poslovno svetovanje. Navdušena nad odkritjem, da je moje zdravje in počutje le v mojih rokah, sem odprla Šolo življenjske energije. V tem času sem za slušatelje šole napisala svojo prvo knjigo o zdravi prehrani: Hrana za dušo in telo. Zakaj za dušo? Prej sem videla predvsem materialni vidik življenja, potem pa me je vse bolj zanimala duhovna plat.

Poslovno se mi Šola življenjske energije ni izšla. Ker sem imela pogoje za upokožitev, sem se upokojila, podjetje Via pa zaprla. Ko sem se zopet

dobro postavila na noge, sem nadaljevala s kreativnim delom. Na temo prehrane sem napisala (in izdala v novo odprtem podjetju Naravna pot d.o.o.) še dve knjigi o hrani: Božanske sladice in Škratova čarobna kuhinja. Leta 2012 pa še knjižico z življenjskimi spoznanji: 7+1 nasvet zame in zate. Nameravala sem napisati še kaj o hrani, a me zdaj vleče le še na pot, ki sem jo začela s knjigo Sodelovanje in organiziranje. Notranje vodstvo mi narekuje, da naj v teh časih širim spoznanja o nujnosti in koristih dobrega sodelovanja, ki sem jih v knjigi zbrala sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja, v nadaljnjih letih pa bogato podprla z globljimi spoznanji o smislu življenja in dela.

A v mojih zapisih je še vedno veliko receptov. Posredujem vam dva hitra in enostavna: enega zelenega in enega sladkega.

Zelena juha ali omaka (kot špinača)

Ker imamo tudi upokoženci zelo malo časa (saj veste, ali ne?!), sem klasičen recept za špinačo ali špinačno juho zelo poenostavila. Če želimo juho, naredimo bolj tekočo jed, če želimo omako (kot je klasična špinača), naj bo jed pač bolj gosta.

Sestavine:

Jed lahko naredimo iz mladih kopriv, iz špinače ali iz blitve. (In še iz drugih užitnih rastlin iz narave; vendar samo, če jih res dobro poznamo.)

Opomba: Prosim ne kupujte zamrznjene špinače, saj pri zamrzovanju izgubi večino hranilne energije; pa tudi zato ne, ker so skoraj gotovo zamrznili neekološko pridelano špinačo.

Se nadaljuje...

Jed lahko naredimo le iz ene vrste omenjenega zelenja ali pa mešamo.

Če smo naredili juho, ji lahko dodamo popečene kruhove kocke. Gosto jed – kot klasično špinačo, pa lahko postrežemo klasično s krompirjevim pirejem in pečenim jajcem ali pa kot vegansko različico, morda s koruznimi žganci. Vsekakor uporabite svojo domišljijo.

Sestavine:

- 1 kg zelenja
- 2 – 4 stroke česna ali dve pesti svežih čemaževih listov
- cca 1 dl ovsenih kosmičev
- smetana po okusu, na primer 1 dl (priporočam sojino)
- sol, poper
- po želji pa še:
- malo kakovostne maščobe (olivno olje ali hladno stiskano sončnično olje..)
- muškatni orešek.

Zelenje operemo. Zavremo vodo, ji dodamo sol, čemaževе liste ali česen (česen lahko tudi narežete in popražite, če želite močnejši okus), ovsene kosmiče in zelenje. Na kratko prevremo (voda naj sega le do 1/3 višine zelenja). Če bomo naredili omako, odlijemo del vode (jo prihranimo, če jo bomo kasneje potrebovali za redčenje), pustimo, da se malo ohladi, kosmiči pa napijejo in zmehčajo. Nato vse skupaj zdrobimo v mešalcu.

Še enkrat prevremo. Po potrebi dosolimo, popramo in morda dodamo še kaj po svojem okusu, nato prilijemo smetano. Jed naj vre čim manj.

Krema z jagodičjem

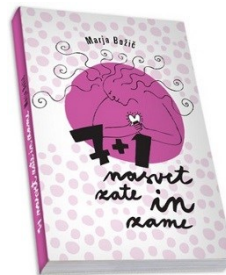
Skuhamo proseno kašo: en del oprane ekološko pridelane prosene kaše, tri dele tekočine - voda ali

rastlinsko mleko. (Natančnejši opis za kuhanje žit in receptov najdete v knjigi Božanske sladice.) Ohladimo. Po želji nekoliko osladimo z jabolčnim ali z javorjevim sirupom (ali kako drugače). Primešamo jagodičje ali drugo sezonsko sadje, narezano na koščke. Okrasimo z listki mete ali melise ali s čim drugim.

Knjige avtorice Marje Božič

Knjiga **Božanske sladice** je sistematična zbirka receptov za zdravju prijazne posladke, žitne jedi, kruh, marmelade

Knjiga **7 + 1 nasvet zate in zame** je knjiga za tiste, ki bi radi bili bolj zdravi, veseli, kreativni. Za tiste, ki želijo zavestno razreševati svoje težave.

Škratova čarobna kuhinja

Kuhanje je odlična in koristna zabava! Zato pritegnimo že prav majhne otroke. Kako? Najlažje z zgodbico in fotografijami drugih otrok, ki se vesele vrtijo po kuhinji!

V času, ko sem vodila Šolo za meditacijo, sem udeležencem pogosto delila recepte za to in ono jed. Dokler nisem osnovnih receptov za jedi iz žit, zelenjave in drugih zdravju ter okolju prijaznih sestavin uredila v knjigi **Hrana za dušo in telo**.

Tekst in foto: Marja Božič, info@naravnapot.si

IRDO

Inštitut za
razvoj
družbene
odgovornosti

*Skupaj z vami
sestavljamo
mozaik znanja
in sodelovanja
za več družbene
odgovornosti*

VABIMO VAS V

**VODILNO SLOVENSKO ORGANIZACIJO
ZA DRUŽBENO ODGOVORNOST IN TRAJ-
NOSTNI RAZVOJ PODJETIJ, NEVLADNIH
ORGANIZACIJ IN USTANOV**

Sodelujte pri sestavljanju mozaika znanja o družbeni odgovornosti in njenem vplivu na različna področja našega življenja, dela in okolja. Po svojih močeh se povežite pri iskanju rešitev in njihovem udeležanju.

**K DRUŽBENI ODGOVORNOSTI LAHKO
POMEMBNO PRISPEVATE TUDI VI.**

**SODELUJTE Z NAMI,
POSTANITE NAŠI ČLANI!**

IRDO

Inštitut za
razvoj
družbene
odgovornosti

**IRDO – Inštitut za razvoj družbene odgo-
vornosti**

Preradovičeva ulica 26, 2000 Maribor,
Tel.: **031 344 883**, Fax: **02 429 71 04**,
e-pošta: info@irdo.si

Spletna mesta: www.irdo.si,
www.horus.si, [www.mladinski-
delavec.si](http://www.mladinski-delavec.si), www.odgovoren.si,
www.chance4change.eu

IRDO

Inštitut za
razvoj
družbene
odgovornosti

10

LET

2004 - 2014